

1.1.2019

Finnfundin ihmisoikeuslinjaus

Finnfundin missio on luoda parempaa maailmaa rahoittamalla vastuullisia ja kannattavia yrityksiä kehitysmaissa. Tämä ihmisoikeuslinjaus on keskeinen osa [Finnfundin ympäristö- ja yhteiskuntavastuupolitiikkaa](#).

Ihmisoikeudet ovat kansainvälisesti sovittuja periaatteita, joiden tarkoituksena on turvata kaikille ihmisarvoinen elämä ja yhdenvertainen kohtelu. Ihmisoikeudet ovat luonteeltaan yleismaailmallisia, jakamattomia ja luovuttamattomia¹. Ihmisoikeudet on määritelty YK:n kansainvälisissä perusasiakirjoissa, jotka muodostuvat [ihmisoikeusjulistuksesta ja vuonna 1966 hyväksytyistä yleissopimuksista](#) (kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus eli niin sanottu KP-sopimus sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli niin sanottu TSS-sopimus) sekä kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa kuten Kansainvälisen työjärjestön [ILO:n työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia koskevassa julistuksessa](#) ja esimerkiksi vuoden 1989 [Lapsen oikeuksien yleissopimuksessa](#).

Finnfund pitää kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia suuressa arvossa sekä kunnioittaa ja edistää niitä toiminnassaan.

Finnfund tarjoaa pitkäaikaista rahoitusta suoraan yrityksille mutta voi rahoittaa yrityksiä myös rahoituslaitosten ja rahastojen kautta. Rahoitetut yritykset toimivat usein vaikeissa ympäristöissä, joissa mahdollisuudet merkittävien kehitysvaikutusten aikaansaamiseen ovat suuret mutta joissa myös ihmisoikeuksiin liittyvät riskit ja vaikutukset voivat olla merkittäviä.

Finnfund pyrkii aktiivisesti ja jatkuvasti tunnistamaan, vähentämään ja hallitsemaan toimintaansa liittyviä mahdollisia ja toteutuneita haitallisia ihmisoikeusvaikutuksia sekä puuttamaan niihin noudattamalla [YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia periaatteita \(UN Guiding Principles on Business and Human Rights, UNGP\)](#).

Finnfund voi olla osallisena ihmisoikeusvaikutuksiin eri tavoin: yhtiö voi aiheuttaa niitä omalla toiminnallaan tai myötävaikuttaa tai olla yhteydessä niihin liiketoimintasuhteidensa kautta. Osallisuus (aiheuttaminen, myötävaikuttaminen tai yhteys vaikutukseen) on UNGP:n avainkäsite, joka määritellään tapauskohtaisesti monesta tekijästä riippuen.

Finnfund uskoo, että vastuullisesti toimivat yritykset voivat työnantajina, yrityskansalaisina ja lähiyhteisöjensä kumppaneina vaikuttaa omalla toiminnallaan myönteisesti ihmisoikeuksiin esimerkiksi edistämällä hyviä työoloja, sukupuolten välistä tasa-arvoa ja järjestäytymisvapautta. Kehitysrahoittajana Finnfund on sitoutunut kannustamaan ja edistämään tällaisten myönteisten vaikutusten aikaansaamista sekä arvioimaan ja seuraamaan näitä kehitysvaikutuksia.

Finnfund tiedostaa, että sen toiminnan vakavimmat potentiaaliset ihmisoikeusvaikutukset syntyvät todennäköisimmin rahoitettujen yritysten toiminnan kautta. Finnfund tiedostaa myös, että keinot hallita ihmisoikeusvaikutuksia vaihtelevat tapauskohtaisesti ja riippuvat Finnfundin vaikutusmahdollisuuksista sekä mahdollisuuksista niiden kasvattamiseen. Edellytämme suoraan rahoittamiltamme yrityksiltä, rahastoilta ja rahoituslaitoksilta, että ne

¹YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston mukaan ”ihmisoikeudet kuuluvat kaikille ihmisille rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun tekijään katsomatta. Kaikki ihmisoikeudet – kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet, kuten oikeus elämään, sananvapauteen ja tasavertaisuuteen lain edessä; taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset oikeudet, kuten oikeus työhön, sosiaaliturvaan ja opetukseen; ja kollektiiviset oikeudet kehitykseen ja itsemääräämiseen – ovat jakamattomia, toisistaan riippuvaisia ja toisiinsa liittyviä.”

hallitsevat rahoittamaamme toimintaan liittyviä ihmisoikeusriskejä ja -vaikutuksia YK:n yhtiö- ja ihmisoikeuksia koskevien periaatteiden mukaisesti.

UNGP-periaatteet muodostavat Finnfundin ihmisoikeuksiin liittyvän työn raamit, ja ihmisoikeusnäkökulma on sisällytetty Finnfundin johtamiseen sekä investointiprosessiin ja sen osana tehtävään ympäristö- ja yhteiskuntavastuuriskien hallintaan.

Finnfund käyttää ja kehittää **työkaluja ja menettelytapoja** sekä varmistaa, että sillä on käytössään tarvittavat **resurssit ja asiantuntemus**, jotta se voi toteuttaa niin sanotun ihmisoikeushuolellisuusvelvoiteprosessin (human rights due diligence) sekä tukea rahoitettavien yritysten ihmisoikeustietoisuuden ja -osaamisen vahvistamista. Kyseessä on jatkuva ihmisoikeusvaikutusten hallintaprosessi, joka kattaa ja mahdollistaa seuraavat asiat:

- Arvioimme **mahdollisia ja jo toteutuneita ihmisoikeusvaikutuksia sekä** ennen rahoituspäätöksen tekemistä että säännöllisesti sen jälkeen. Ihmisoikeusvaikutusten arvioinnin laajuus vaihtelee riippuen aluksi tehtävän ihmisoikeusvaikutusten kartoituksen tuloksista, ennakoitujen ihmisoikeusvaikutusten kontekstista, vaikutusten laajuudesta sekä rahoitettavaan toimintaan liittyvistä ihmisoikeusriskeistä.
- Kiinnitämme erityistä huomiota kyseisen alueen ja maan **ihmisoikeustilanteeseen** ennen rahoituspäätöstä sekä koko investoinnin elinkaaren ajan etenkin niissä maissa, joissa esiintyy erityisiä ihmisoikeushaasteita.
- Ymmärrämme, **millä tavoin ja miten läheisesti Finnfund voi olla osallisena** mahdollisiin kielteisiin ihmisoikeusvaikutuksiin.
- Arvioimme kielteisten ihmisoikeusvaikutusten todennäköisyyttä ja **vakavuutta** mitta-suhteiden, laajuuden, oikeudenhaltijoiden haavoittuvuuden ja vaikutusten peruuttamattomuuden perusteella. Priorisoimme toimiamme niin, että kaikkein vakavimpiin vaikutuksiin puututaan ensin.
- Kiinnitämme erityistä huomioita etenkin **alkuperäiskansojen** sekä muiden **haavoittuvaisten ja marginalisoituneiden ihmisryhmien** oikeuksiin kontekstista ja tilanteesta riippuen. Finnfund tiedostaa, että tietyt haavoittuvassa asemassa olevat ihmisryhmät, kuten naiset, vammaiset, lapset, alkuperäiskansat ja ihmisoikeuspuolustajat ovat alttiimpia kielteisille ihmisoikeusvaikutuksille, ja niihin on siksi kiinnitettävä erityistä huomiota.
- **Otamme ihmisoikeusarviointien tulokset** osaksi päätöksentekoa, rahoitussopimuksia ja investointien jatkuvaa seurantaa ja hallintaa. Tarvittaessa käytämme myös ulkopuolisia asiantuntijoita.
- **Pyrimme käyttämään ja lisäämään vaikutusvaltaamme** suhteessa rahoittamiimme yrityksiin ja kumppaneihimme, jotta ne kehittäisivät ihmisoikeusvaikutusten tunnistamista, ehkäisemistä, lieventämistä sekä korjaamista omassa toiminnassaan. Finnfundin pyrkimyksenä on parantaa ja lisätä vaikutusvaltaansa rahoittamiensa yritysten toimintaan. Finnfund kuitenkin tiedostaa, että sen **vaikutusmahdollisuudet** vaihtelevat muun muassa rahoitustavasta ja rahoitusosuudesta riippuen. Vaikutusmahdollisuudet ovat usein tapauskohtaisia, mutta niiden vahvistaminen on erityisen tärkeää niissä maissa, joissa ilmenee ihmisoikeushaasteita. Finnfund voi käyttää ja vahvistaa vaikutusvaltaansa eri tavoin. Finnfund pyrkii esimerkiksi rahoittamaan hankkeita sellaisten rahoittajien kanssa, jotka jakavat sen kanssa samat periaatteet.
- Jos kielteisiä vaikutuksia ihmisoikeuksiin ilmenee, **vaikutamme siihen, että niihin puututaan ja tarjotaan korjaavia toimenpiteitä niille ihmisille, jotka ovat kärsineet näistä vaikutuksista.** Tähän vaikuttaa se, millä tavoin Finnfund on osallisena ihmisoikeusvaikutuksiin ja millaiset vaikutusmahdollisuudet sillä on rahoitettavan yrityksen toimintaan tilanteen korjaamiseksi. Mahdollisten korjaavien toimenpiteiden kirjo on laaja, tapauskohtainen sekä tarpeen mukaan voimistuva, ja siinä otetaan huomioon ihmisoikeusvaikutuksista kärsineiden ihmisten näkemykset.

- Finnfundin rahoittamilla yrityksillä on oltava toimiva, tehokas ja tarkoituksenmukainen operatiivisen tason valitusmekanismi, jonka kautta voidaan tarjota korjaavia, ei-oikeudellisia toimenpiteitä.
- Edistämme **yhteistyötä oikeudenhaltijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa** niin, että heitä kuullaan mielekkäällä tavalla ja että heidän näkökulmansa otetaan huomioon ihmisoikeushuolellisuusvelvoiteprosessissa. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että Finnfund korostaa sidosryhmien ja oikeudenhaltijoiden osallistamisen ja kuulemisen tärkeyttä yrityksille, arvioi rahoittamiensa yritysten sidosryhmäyhteistyön laatua ja riittävyttä sekä pyrkii tarvittaessa vaikuttamaan sen parantamiseen. Kiinnitämme erityistä huomiota tilanteisiin, joissa tarvitaan vapaata ja tietoon pohjautuvaa ennakkosuostumusta (**FPIC**, Free Prior and Informed Consent). Finnfund voi myös hankkeen elinkaaren eri vaiheissa keskustella ja tehdä yhteistyötä sidosryhmien kanssa.
- Ihmisoikeusvaikutuksia ja -riskejä arvioidaan ja hallitaan jatkuvasti **sekä koko sijoitussalkun tasolla että yksittäisten rahoituskohteiden osalta**.
- Ylläpidämme ja kehitämme **indikaattoreita**, kriteereitä ja prosesseja, joilla voidaan mitata Finnfundin ihmisoikeushuolellisuusvelvoiteprosessin toimintaa ja toteutumista. Teemme tätä yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Finnfund kertoo tämän ihmisoikeuslinjauksen toimeenpanosta osana vastuullisuusraporttiaan. Kannustamme rahoittamiamme yrityksiä kertomaan, miten ne ovat puuttuneet toimintansa ihmisoikeusvaikutuksiin.

Finnfundin lähestymistapa noudattaa [Suomen ulkoministeriön kehitysyhteistyön ihmisoikeusperustaisen lähestymistavan ohjeistusta](#) (2015). Yksityisen sektorin instrumenttien osalta ohjeessa edellytetään **ihmisoikeuksien huomioon ottamista** ja todetaan, että *liiketoiminnan vaikutuksia ihmisoikeuksiin on arvioitava, [...] jotta ne voidaan ottaa huomioon, välttää tai niitä voidaan lieventää*.

Finnfund noudattaa tämän ihmisoikeuslinjauksen lisäksi ympäristö- ja yhteiskuntavastuupolitiikkaansa sisällytettyjä [IFC:n vastuullisuusperiaatteita \(IFC Performance Standards\)](#) riippuen siitä, millaisia ympäristö- ja yhteiskuntariskejä rahoitettavaan toimintaan liittyy. IFC:n vastuullisuusperiaatteisiin sisältyy tiettyjä kansainvälisiä ihmisoikeusperiaatteita, jotka liittyvät muun muassa työoikeuksiin ja työoloihin, haavoittuvien ihmisryhmien, alkuperäiskansojen tai uudelleensijoitettujen ihmisryhmiensuojeluun, yhteisöjen kuulemiseen ja osallistamiseen sekä valitusmekanismeihin.

Rahoitettavien yritysten valituskanavien lisäksi, Finnfundilla on oma **kanava väärinkäytöksistä ilmoittamiseen (grievance and whistleblowing mechanism)**. Eri sidosryhmiin kuuluvat ihmiset ja oikeudenhaltijat voivat ilmoittaa esimerkiksi [Finnfundin verkkosivujen kautta](#), puhelimitse tai kirjeitse jos he epäilevät ihmisoikeuksia loukattavan Finnfundin toiminnassa tai sen rahoittamien yritysten toimintaan liittyen. Sidosryhmillä ja oikeudenhaltijoilla on myös mahdollisuus keskustella suoraan Finnfundin edustajien kanssa esimerkiksi hankevierailujen yhteydessä.

Finnfund pyrkii suojelemaan ilmoitusten tekijöiden yksityisyyttä ja turvallisuutta. Valituskanava on suunniteltu yksityisyydensuojaa kunnioittaen niin, että ilmoituksen voi tehdä halutessaan nimettömänä. Finnfund ei hyväksy väärinkäytöksistä ilmoittaneisiin, ihmisoikeuspuolustajiin tai muihin sidosryhmiin kohdistuvaa uhkailua tai muita painostus- tai rangaisluskeinoja. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa ulkopuolisten asiantuntijoiden ja muiden kolmansien osapuolten kuten Suomen edustustojen kanssa.

Finnfund seuraa kansainvälistä keskustelua ihmisoikeuksista ja kehittää jatkuvasti omaa osaamistaan. Teemme tiivistä yhteistyötä muun muassa muiden eurooppalaisten kehitysrahoittajien (EDFI) kanssa. Finnfund käyttää tarvittaessa myös ulkopuolisia asiantuntijoita ja pitää yllä yhteyksiä eri sidosryhmiin, kuten konsultteihin ja kansalaisyhteiskuntaan. Tätä

ihmisoikeuslinjausta sekä siihen liittyviä prosesseja ja työkaluja päivitetään tarpeen mukaan.

Kansainvälisen oikeuden juridiset velvoitteet kohdistuvat pääsääntöisesti vain valtioihin, eikä tämän ihmisoikeuslinjauksen pidä tulkita muodostavan Finnfundille sellaisia juridisia vastuita, joita sillä ei muutoinkaan olisi.

Finnfund tiedostaa, että ihmisoikeusvaikutuksia voi aiheutua myös yhtiön omasta toiminnasta esimerkiksi työnantajana tai sen käyttämien palveluntarjoajien ja alihankkijoiden toiminnasta johtuen. Tällaisia tilanteita varten yhtiöllä on olemassa erilliset toimintaohjeet ja menettelytavat.

Keskustelut ja yhteistyö eri sidosryhmien kanssa ovat olleet keskeinen osa tämän ihmisoikeuslinjauksen valmistelua.

Tämä ihmisoikeuslinjaus on Finnfundin johtokunnan hyväksymä. Se on voimassa 1.1.2019 alkaen, ja sitä sovelletaan kaikkiin tämän jälkeen hyväksyttäviin hankkeisiin sekä soveltuvien osin jo olemassa oleviin hankkeisiin.